

Tid Torsdagen den 24 september 2020 kl. 16.30 – 16.45
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justering Tisdagen den 6 oktober 2020, §§ 1-5, 8-17, 19, 21, 23-30

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 24 september 2020, §§ 6, 7, 18, 20, 22

Annika Elmlund

Maria-Elsa Salvo

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Maria-Elsa Salvo (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)
Bo Sundin (M)
Arne Fredholm (M)
Peter Backlund (L)
Hampus Rubaszkin (MP)
Susanne Wicklund (C)
Anders Göransson (S)
Christina Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Niklas Sandstedt (M)	för Johan Nilsson (M)
Andreas Lind (S)	för Vakant (S)
Susanne Urban (V)	för Clara Lindblom (V)
Catharina Gabrielsson (V)	för Jonathan Metzger (V)

Ersättare:

Bo Fellström (M)
Torsten Lindström (KD)
Anders Edin (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Johan Castwall, Åse Geschwind samt
borgarrådssekreteraren Daniel Carlsson-Mård och personalföreträdaren
Luis Lopez §§ 1-6 .

§ 28**Promemoria om kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper. Svar på remiss**

Dnr E2020-02982

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 28 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag, samt att som svar på remissen framföra följande:

Principen om att förorenaren betalar innebär att det är den som orsakar skador i miljön som ska betala för de kostnader som uppkommer i samband med skadan. Principen är numera internationellt vedertagen och går under beteckningen PPP (Polluter Pays Principle). Principen är central inom EU-rätten och i svensk miljölagstiftning. För att internalisera samhällets kostnader för skador i miljön vid konsumtionen av varor kan staten införa skatter, avgifter eller pant.

Miljödepartementets förslag bygger på att tidningsbranschen är i ekonomisk kris och därför inte har råd att stå för kostnaderna för insamling och/eller återvinning av tidningsavfallet. Vi menar att denna grundproblematik, tidningsbranschens kris, måste hanteras på annat sätt än att frångå den fundamentala principen att producenten står för kostnaden för det avfall som producenten genererar. Att avskaffa producentansvaret för returpapper och istället lägga ansvaret och kostnaden på kommunerna innebär en rad negativa konsekvenser, inte bara för miljön och klimatet utan också för staden och stockholmarna.

Returpappret består av mer än tidningar. Det är osäkert hur stor andel av returpappret som är tidningar och direktreklam. Enligt Avfall Sveriges plockanalyser består mer än hälften av returpappret av direktreklam. Det är uppenbart att även direktreklamen kommer att gynnas starkt av förslaget.

En annan bransch som kommer att gynnas av förslaget är pappersindustrin. Deras incitament att öka materialåtervinningen kommer helt försvinna om de ursprungliga materialen är billigare och enklare att hantera. Så länge det finns producentansvar kommer också producenterna att ha incitament att återbruka återvunnet papper i sin produktion. Det är i producentledet som valet att utveckla produkten kan göras, den makten har inte konsumenten. Det är därför inte rimligt att betrakta konsumenter, istället för producenter, som förorenare och avfallsproducenter.

Returpapper har haft ett positivt marknadsvärde och intäkterna från försäljning av returpapperet har de senaste tio åren kunnat finansiera insamlingen. Materialets värde kommer dock inte att kunna finansiera kostnaden för insamlingen framöver. Branschen har därför inte ansökt om att tillhandahålla något insamlingssystem framöver. För att undvika en situation där rättsliga åtgärder behöver tas för att branschen faktiskt måste ta kostnaden för det avfall de sätter på marknaden väljer alltså miljödepartementet att föreslå att kommunerna ska ta över ansvaret i samma stund som det blir olönsamt.

Miljödepartementet bedömer att förslaget kommer att leda till ett underskott i Sveriges kommuner på ca 200-700 miljoner kronor per år. Dessa ökade driftkostnader kommer att behöva täckas med ökad avfallstaxa. Kostnaden per hushåll blir knappt 100 kronor per år för ökade driftkostnader. Kommunerna kommer även att behöva investera ca 3-4 miljarder kronor i infrastruktur för att ta över ansvaret, vilket kommer att kosta ytterligare ca 100 kronor per år för hushållen. Det kommer att bli dyrt för kommunerna att ställa om, och det är invånarna som får betala.

Eftersom det inte går att spåra vem som slängt hur mycket tidningspapper eller direktreklam kommer kostnaden att fördelas jämnt över kommunens invånare. En kommunal renhållningsavgift kan av praktiska skäl inte differentieras så att varje avfallsinnehavare betalar för exakt den mängd avfall

som innehavaren genererar. Även de hushåll som inte konsumerar några tidningar eller någon direktreklam alls kommer därför behöva vara med och betala insamlingen.

Tidningsbranschens kris har blivit akut under pandemin vilket medfört att detta förslag har stressats fram med enda syfte att underlätta för tidningsbranschen oavsett konsekvenser i övrigt. Ingen ordentlig dialog har förts med Sveriges Kommuner och Regioner eller Avfall Sverige. Det är inte acceptabelt.

Tidningsbranschen behöver stöttas. Tidningarna är ett grundläggande demokratiskt inslag i vårt samhälle för att främja press- och yttrandefrihet, människors nyhetskonsumtion och medborgarnas kunskap om politiska skeenden. Men att stötta tidningsbranschen genom att höja avfallstaxan med 200 kronor per hushåll och år är ett bakvänt och felaktigt sätt att göra det på.

För att säkerställa allmänhetens tillgång till information och dämpa de negativa ekonomiska konsekvenserna för nyhetsmedier till följd av pandemin har regeringen i vårändringsbudgeten år 2020 föreslagit en permanent förstärkning av mediestödet på 200 miljoner kronor per år från och med i år. Regeringen har även i en extra ändringsbudget föreslagit en tillfällig ökning av mediestödet med 500 miljoner kronor för innevarande år. Stödet ska gå till allmänna nyhetsmedier och syftet är att stödet ska kunna nå fler aktörer än de tryckta nyhetsmedierna. Dessa satsningar på tidningsbranschen är transparenta och motiverade.

Vi menar att vägen framåt måste vara att ge tidningsbranschen stöttning för att klara sig igenom krisen och samtidigt ordentligt utreda en långsiktig lösning för tidningsbranschens framtid och en långsiktig lösning för insamlingen och återvinningen av de fraktioner som idag omfattas av producentansvaret. Istället för att avskaffa producentansvaret för returpapper så kanske fler ska omfattas av det, så som pocketböcker och kontorspapper? Istället för att ge kommunerna allt ansvar för returpapper så kanske kommunerna ska ta över insamlingsansvaret för samtliga fraktioner samtidigt som producenterna har kvar ansvaret för materialåtervinningen?

- 3) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att delvis bifalla kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

Vänsterpartiet anser att bibehållet producentansvar är avgörande för säkerställandet av återvinningsmålen. Vi ser också att förorenaren betalar-principen är miljölagstiftningens hörnsten som inte ska urholkas. Därför ställer vi oss frågande till förslaget som skulle göra enskilda hushåll till avfallsproducenter i stället för de verkliga producenterna, endast för att tidningsinsamlingen inte är affärsmässigt lönsam. Liksom kontoret lyfter i sitt svar skulle det remitterade förslaget också kräva relativt stora kommunala investeringar av ny infrastruktur.

Förpackningsinsamlingen som drivs av Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamling är ett parallellt system med den kommunala avfallshanteringen, vilket redan i sig skapar förvirring och är otydligt för medborgarna. Dessutom fungerar FTI:s insamling dåligt – överfulla och ostädade insamlingsstationer är tyvärr vardag för ansvarstagande individer som vill lämna in sitt sorterade förpackningsavfall.

Därför föreslår vi att producentansvaret för returpapper bibehålls men att den praktiska insamlingen sker i kommunernas regi. Detta bör innebära synergieffekter för kommunerna som redan ansvarar för avfallshanteringen med den organisation, infrastruktur, utrustning och de anläggningar som det kräver. Däremot finner vi det principiellt viktigt att insamlingen och återvinningen inte läggs på avfallstaxan eller belastar skattekollektivet på något annat sätt, utan debiteras avfallsproducenterna. Vi vill även att insamlingen och återvinningen av andra typer av förpackningar som omfattas av producentansvaret i framtiden ska organiseras på detta sätt.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Vid protokollet
Åse Geschwind